

Els edificis de Gaudí compleixen amb la ciutat una funció emblemàtica.

«GAUDÍ I EL SEU TEMPS»

L'altra cara del geni

L'Institut d'Humanitats de Barcelona, pretén ara, amb el seminari «Gaudí i el seu temps» revisar i posar al dia la figura de Gaudí com a mite, o com a mera referència turística que ha esta t fins ara.

Xavier Roca

El tòpic associa, de manera recurrent i inevitable, la persona de l'arquitecte Antoni Gaudí amb la ciutat de Barcelona. És una figura de permanent actualitat; actualitat que a vegades es veu renovada per algun motiu, com ha passat recentment amb la pel·lícula de Manuel Huerga, *Gaudí*, estrenada en

la darrera edició del festival de Cinema de Barcelona i vista pel Canal 33 el dia de la seva inauguració oficial. Els edificis de Gaudí compleixen amb la ciutat una funció emblemàtica, de marca de fàbrica (el mateix passa amb altres construccions fotogèniques de tot el món, com la identificació Tour Eiffel-París, Big-Ben-Londres, estàtua de la Llibertat-Nova York o Fontana de Trevi-Roma). Així, quan algun di-

rector de cinema vol evidenciar que l'acció de la seva pel·lícula transcorre a Barcelona, no és estrany que hi posi algun edifici de Gaudí com a teló de fons (pensem, per exemple, en l'Antonioni d'*El reporter*). El mateix es pot dir d'abundants autors de còmic, incloent-hi el dibuixant *underground* nord-americà Gilbert Shelton a *La vuelta al mundo de los Freak Brothers*.

Però, en el fons, cal preguntar-se si

Estiu

NOVETATS en LLIBRES

<p>edicions 62 s/a</p> <p>UNA SOLITUD MASSA SOROLLOSA</p> <p>Bohumil Hrabal El Confident, 1. 120 pàgines</p> <p>Hrabal representa «l'increïble matrimoni d'un amor plebeu i d'una imaginació barroca» (Milan Kundera). Novel·la inèdita al seu país.</p>	<p> Editorial Laia</p> <p>LA CASA SOTA EL MAR</p> <p>Joaquim Carbó El nus, 79</p> <p>La darrera de les aventures de la sèrie «La casa» aquesta vegada sota l'aigua.</p>
<p>Edicions BROMERA</p> <p>INDIAN SUMMER</p> <p>Rodolf Sirera BROMERA / TEATRE, 2 490 pessetes.</p> <p>Una reflexió agredolça al voltant de la parella, la solitud, les relacions humanes...</p>	<p>EDITORIAL EMPÚRIES</p> <p>APRENDRE A APRENDRE</p> <p>Eines d'estudi Irene de Puig</p> <p>Aquest llibre ajuda els alumnes a aprendre a estudiar, augmenta el rendiment acadèmic i és útil, també, per a professors, tutors i pares.</p>
<p> GREGAL LLIBRES consorci d'editors valencians s.a.</p> <p>ANTOLOGIA</p> <p>Blai Bonet Pròleg i selecció de Xavier Lloveras Gregal poesia, 23</p>	<p> LA GALERA, S. A., EDITORIAL</p> <p>L'ÚLTIM ESTAQUIROT</p> <p>Raymond Plante Col·lecció Cronos, 30</p> <p>Les <i>neures</i> d'un aplicat set-ciències perdudament enamorat.</p>
<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p> <p>COLL DE SERPS</p> <p>Cremades i Arlandis Narratives 3i4, núm. 7</p> <p>La història d'un home que no volia ser soldat i que fou afusellat.</p> <p>Premi Sant Jordi de novel·la 1977</p>	<p> curial</p> <p>L'AMIC DEL VENT</p> <p>Francesc Lleal (Fora de col·lecció)</p> <p>Narració que ens mostra la vida d'un senzill mariner a mitjan segle XIX.</p>
<p> Edicions Proa</p> <p>TIRANT LO BLANC</p> <p>Joanot Martorell El fanal de Proa, 10 Adaptació de Maria Aurèlia Capmany Il·lustracions de Manuel Boix 96 pàgs. 1.200 ptes.</p>	<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p> <p>EL QUARTO DE LES FIGUES</p> <p>Quim Soler La Unitat, 133</p> <p>Com el seu nom indica, un vaporós homenatge a Pere IV i una condemna ferotge de la sexualitat acompanyada.</p>

la imatge que es té de Gaudí i la seva obra va més enllà de la mitificació i la referència turística. En certa manera, la recepció d'obres d'art per part d'un públic massiu ha convertit Gaudí en un fenomen turístic i pintoresc en un nivell no gaire llunyà del Floquet de Neu, repetint-se fins a la náusea l'associació entre l'arquitecte i la ciutat. Aquesta situació, portada al límit de l'absurd, dona casos extrems com els dels turistes que fotografien la catedral de Barcelona pensant-se que és la Sagrada Família i se'n tornen a casa seva tan amples.

Per tant, és fàcil deduir que tothom coneix el nom del personatge, però pocs saben el que realment significa. Amb una mica de sort, ens podem trobar alguna persona de cert nivell cultural que recordi, dels seus temps d'estudiant, algunes característiques de l'art modernista: la recreació de formes naturals i orgàniques, el gust per les línies corbes, etc. O també es pot esmentar, com a curiositat ciutadana, l'interès que Gaudí desperta en els visitants japonesos que acostumen a portar un apèndix en forma de càmera fotogràfica. És sabut que l'arquitectura modernista té manifestes influències de l'art oriental, per tant, els turistes asiàtics potser veuen en Gaudí alguna cosa familiar que els recorda casa seva.

Antoni Gaudí ha estat sempre considerat com un geni sense pal·liatius, com un home extraordinari envoltat per una mena d'aura, l'obra del qual és intocable i se situa per damunt del bé i del mal, sense aprofundir gaire més. Es manté la idea de Gaudí com un individu místic i solitari. I és cert que no es va moure gaire de Catalunya, i que no sovintejava cercles socials, però no deixava d'estar en contacte amb els corrents artístics de l'època, i amb alguns personatges rellevants com Maragall o Torres i Bages. Se l'acostuma a considerar com un fenomen aïllat, però poques vegades es tenen en compte les circumstàncies contextuais que el van envoltar i que constituïen la societat de la seva època.

Gaudí és, amb Le Corbusier, l'arquitecte del segle XX sobre qui més s'ha escrit. La bibliografia sobre la seva personalitat i la seva obra forma autèntics rius de tinta. Però gran part d'aquesta literatura no va més enllà de la mitificació, del panegíric sense límits, de la lloança admirativa i desmesurada. I s'oblida que també hi ha veus que, sense deixar de reconèixer l'òbvia transcendència del llegat gaudinià, s'al·len amb un esperit més crític i desapassionat, valorant el que pugui haver-hi

Seminari sobre Gaudí

El seminari internacional «Gaudí i el seu temps», que se celebra aquesta setmana a Barcelona, està organitzat per l'Institut d'Humanitats d'aquesta ciutat en col·laboració amb la fundació Caixa de Catalunya. El catedràtic de literatura catalana Jordi Castellanos parla sobre «Torres i Bages i Gaudí», mentre que Pere Hereu, arquitecte i professor del departament de Composició Arquitectònica de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona ho fa sobre «La formació teòrica de Gaudí. Els seus escrits». José Emilio Hernández Cros i Rafael Vila tracten el tema de «La restauració de la Pedrera», tasca de la qual han estat encarregats. El professor d'Història de l'Art Àngel Isac exposa la ponència «Gaudí, eclecticisme i arquitectura nacional» i l'historiador i crític literari Joan-Lluís Marfany disserta sobre «Gaudí, modernisme i modernistes». El professor d'Història de l'Art i de l'Arquitectura Juan José Lahuerta és l'encarregat de coordinar el seminari. El tema que exposa és «Gaudí, arquitectura i ideologia», mentre que d'«Els col·laboradors de Gaudí» s'encarrega l'arquitecta i historiadora de l'art Arleen Pabón de Rocafort. «Els temples de Gaudí» és el títol de la ponència de Judith Rohrer, qui ha dedicat diversos estudis a temes d'arquitectura catalana dels segles XIX i XX. El director de l'àrea d'arquitectura de l'Institut d'Humanitats, Ignasi de Solà-Morales, participa parlant d'«Interpretacions de Gaudí», mentre que l'historiador Josep Termes ho fa amb el tema «Els clients de Gaudí». □

Gaudí va convertir les seves obres en un exercici experimental portat al límit.

de discutible en l'obra de l'arquitecte. Recordem que el traspassat Salvador Dalí manifestava que l'arquitectura de Gaudí li interessava per ser la més *pompier* del segle XX, és a dir, la més *kitsch* i embafosa.

Realment, Gaudí va traspasar els límits de l'arquitectura, de l'escultura, del disseny, de l'ornamentació, de la concepció tradicional de la vivenda, i va convertir les seves obres en un exercici experimental portat al límit. Però al mateix temps també hi ha qui el considera —i això no es divulga sovint— un reaccionari, pel que té de profundament crític amb la societat catalana

contemporània. El que passa és que al catalanisme polític li ha interessat convertir-lo en un dels mites nacionals i ha esdevingut la bandera catalana en el camp de l'arquitectura i el paradigma del geni català.

L'obra de Gaudí no ha tingut una continuïtat, ni ha influït en l'arquitectura posterior, malgrat tenir molts deixebles. La seva escola no ha fructificat en obres personals d'artistes amb veu pròpia que hagin assimilat les ensenyances del mestre, sinó que es manifesta en gent que fa coses *a la manera de Gaudí*, de manera imitativa, gairebé paròdica. Això és el que pas-

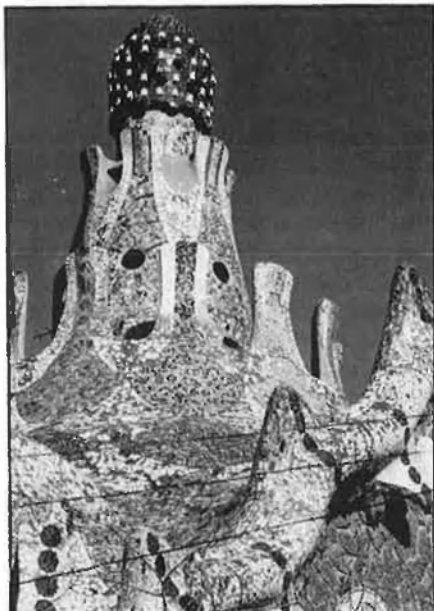
Qui organitza el seminari

L'Institut d'Humanitats de Barcelona és una fundació privada composta per diverses àrees especialitzades, cada una dirigida per un expert. La seva intenció és estimular l'intercanvi entre els diferents sectors de la cultura humanística nacional, contribuir a la seva difusió internacional i col·laborar perquè les mostres més significatives de la cultura estrangera siguin conegudes puntualment.

L'objectiu bàsic de l'Institut d'Humanitats, com a institució ciutadana de Catalunya, és obrir-se a tots els sectors —públics i privats— de l'activitat cultural de Barcelona, i facilitar el diàleg entre ells. Per aconseguir-ho compta amb les següents àrees: literatura, arquitectura i urbanisme, ciència i humanitats, ciència política, ecologia, economia política, estètica, filosofia i història. Els directors de totes aquestes àrees formen part del patronat de l'Institut, en el qual s'integren personalitats del món cultural i polític català. Els presidents d'Honor d'aquest patronat són l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall i el president de la Diputació de la ciutat, Manuel Royes.

L'Institut d'Humanitats organitza cada any diversos cursos de divulgació per als ciutadans i els estudiants universitaris de Barcelona. Actualment un es pot matricular en els cursos de literatura universal (antiga o moderna), història de la filosofia i història de la pintura. Els cursos tenen lloc al Casal del Metge (via Laietana, 31) i al Pati Manning de la Casa de la Caritat (carrer de Montalegre, 7). □

sa, segons alguns, amb les eternes obres de la Sagrada Família. Segons Ignasi de Solà-Morales, catedràtic del departament de Composició Arquitectònica de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, «estic d'acord amb Gaudí quan deia: jo no podré acabar aquest edifici, ho haurà de fer un altre gran arquitecte que ho faci de manera diferent al que jo he pensat. Si s'hagués seguit aquest criteri de Gaudí, hauria estat molt bé, però no se segueix. El que es fa és un pseudo-Gaudí, i jo no veig ni un gran arquitecte, ni que ho faci d'una manera personal. És una obra que remata l'aspecte més *kitsch* i vul-

L'obra de Gaudí és susceptible de ser interpretada des d'òptiques molt diverses.

nerable de la pròpia manera de fer de Gaudí».

L'obra de Gaudí és susceptible de ser interpretada des d'òptiques molt diverses: com a precursor del surrealisme, com a conformador de la tradició catalana, com a místic, com a racionalista. Com a gran creador artístic que

és, pot donar lloc a una gran varietat de lectures. Però el que es necessita amb urgència és que aquestes lectures es facin des d'un punt de vista distanciat i rigorós, lúcid i sense prejudicis, que intenti comprendre la complexitat i les contradiccions de Gaudí i la seva obra, que escapi del maniqueisme i de-

fugi les visions més tòpiques.

Amb aquesta pretensió, aquesta setmana té lloc al Palau Güell de Barcelona el seminari «Gaudí i el seu temps», que ve a inscriure's en la trajectòria de seminaris d'alta divulgació empresa per l'Institut d'Humanitats de Barcelona. El simposi està pensat bàsicament per a un públic especialitzat i universitari, i la intenció amb què s'ha organitzat és la de ser una alternativa seriosa al coneixement merament turístic de Gaudí. El seminari té la pretensió de posar una mica de llum sobre els tòpics que persegueixen la figura de Gaudí: aïllament, catalanitat, religiositat, perfeccionisme tècnic... Un altre objectiu és el d'evitar la mitificació per a entrar en l'anàlisi de les circumstàncies que van envoltar la carrera de Gaudí.

Amb aquesta finalitat, els ponents que hi participen no són experts en Gaudí, sinó que són especialistes en diverses disciplines (història, arquitectura, història de l'art, filosofia...) que poden situar el personatge en el seu context, estimular la discussió interdisciplinària i proporcionar una visió global de Gaudí, la seva vida i la seva obra. En definitiva, contribuir que deixi de ser un il·lustre desconegut. □

EDICIONS DE LA MAGRANA

NARRATIVA/MERIDIANA

JOHN KENNEDY TOOLE
La Bíblia de neó

NARRATIVA/LA NEGRA

MARC VILLARD
Un cotxe a la nit

ALBERT SIMONIN
No toqueu la guita

NARRATIVA/LA MARRANA

CLAUDE CRÉBILLON
Retaule dels costums del temps

PIERRE LOUYS
Tres filles de sa mare

NARRATIVA/BUTXACA

RAYMOND QUENEAU
Zazie al metro - 2.ª edició -

ASSAIG/COTLLIURE

JOAN ORJA
Fahrenheit 212

ASSAIG/ELS ORÍGENS

H. BAETENS BEARDSMORE
Principis bàsics del bilingüisme

ENSENYAMENT/L'ESPARVER LLEGIR

WILLIAM NEBLETT
La lògica de Sherlock Holmes

INFANTIL I JUVENIL /L'ESPARVER

DIDIER COHEN
Per un grapat de caramels

DAVID MATHIESON
Sola en una roca perduda